

שמעתא למיקתא

גליון עה' - שבת - יום הכפורים ה'תשע"ב / קהילת "חניכי הישיבות" - רמות ב' "על חטא שחטאנו באונס" וכי אונס צריך כפרה

כתב הרמב"ם (עשה עג והלכ' תשובה א, א) "והתודו את חטאתם אשר עשו (במדבר פ"ה, פס' ו), ציונו להתודות על החטאים והעוונות שחטאנו לפני האל יתעלה ולאמור אותם עם התשובה". ונעייש שאפי' לא הביא קרבן שייך מצות עשה זו. וכ"כ **השערי תשובה** (שער ב' אות יד, ושער ד' אות ז), **החינוך** (ח"ג ק"ח ע"ב) ועוד. אולם **הגרי"פ לרס"ג** (ח"ג ק"ח ע"ב) הביא מכמה ראשונים שש"ל שמצות וידוי שלא על הקרבן הוא מדרבנן. וכ"כ **בחינוך** (מצוה שטז) שנצטוו להתודות לפני ה' על כל החטאים שחטאנו בעת שנתנחם עליהם, ע"כ. ונעי' בקרית ספר (תשובה א, א) שהיודי הוא גמר התשובה, וכן מתבאר מדברי **הגרי"פ לרס"ג** (שם) שכת' "והחזיר בתשובה ולא התודה קיים חצי מצוה". ועי' במנ"ח (מצוה שטז, אות א - ב) שהיודי מעכב את הכפרה כמו שמוכח מהרמב"ם (שם), ועי' בגליון כ"ט בענין האם לחזור בתשובה הוא חלק ממצות וידוי, מצוה גמורה או תיקון.

להנה בנוסח היודי שתקנו חז"ל אנו אומרים על "חטא שחטאנו באונס וברצון". ופירש **באבזרה** (תפילת יוה"כ ע"ב) ש"ז דפוס פרנק) "שאנסוהו גוים לעבור על אחד מכל המצות האמורות בתורה ואם לאו יהרגוהו ושיעבר ואל יהרג", ע"כ. ונעי' **ברא"ש** (סנהדרין ס"ד) דעתו דכל מקום שאמרינן יעבור ואל יהרג מ"מ רשאי להחמיר ע"ע, אבל דעת **הרמב"ם** (י"ס פ"ה ה"א, ד) שאם מחמיר ע"ע מתחייב בעצמו. ועי' **בשו"ע** (שם סע' א) שפסק שרשאי להחמיר ע"ע אם העכו"ם מכוין לעבירו על דת. אולם **הב"ח** (אות א) ו**הפרישה** (אות א) נקטו כהרמב"ם. וכן הביא **הש"ך** (סי' א) וסיים עם דברי **התרו"ה** (סי' קצ"ט) שלפי הענין מורים לו. ובענין דעת **הרמ"א** (שם), עיי' **בביאור הגר"א** (סי' ק' ובלבוש (שם)).

ולכאורה יש לתמוה דאמאי מתוודים על עבירה באונס והרי אונס רחמנא פטריה [נעי' בבא קמא (כח:)], דמאי הוה ליה למעבד. וכן פסק **הרמ"א** (יו"ד סס"ו ק"ה) שמי שנאנס לא צריך כפרה כלל. וכן **בלבוש** (סי' שו אות יג) כתב שמי שנאנס על עבירה באונס גמור אינו נחשב עבירה. **נהפנים מאירות** (ח"ב סי' מא וח"ג סי' יס מובא בפתי' תשובה סי' כ"ט ס"ק א) הוכיח מהש"ס שמי שאכל עוף ואח"כ מצא בו א' מי"ח טריפות שאינו צריך כפרה ליומן שא"צ לבדוק אחר י"ח טריפות ואונס אי"צ כפרה].

וכ"כ **בתשובת בנין ציון** (החדשות סי' כה) דכפרה לא נאמר רק על השוגג שקראו הכתוב חוטא כדכתיב ונפש כי תחטא בשגגה ואשם, אבל אונס רחמנא פטריה, ע"כ ונעי' שביאר היכן אמרינן שמ"מ הוא סימן מן השמים שלא רצו בעבדותו. וכדבריו פסקו **המ"ב** (סי' תר"ח ס"ק ה) ו**הכה"ח** (שם אות טו). ונעי' עוד **במ"ב** (סי' שלד ס"ק ע"ב) שכתב שמי שחילל שבת מפני פיקוח נפש לא צריך כפרה כלל. דלא כהח"י (סי' רלו מובא בשערי תשובה סי' שלד אות ב). ועל כרחק צריך לומר דאע"פ שאונס מן הדין אינו צריך כפרה, מ"מ כיון ש"מעשה עבירה" איכא, כפרה מיהא בעי, ולא משום עונש, אלא כי סימן רע הוא לו שנעשה מכשול תחת ידו. וכעין זה מצאנו **בתרומת הדשן** (סי' טב) לענין קטן שחטא צריך לומר רע הוא לו שנעשו מכשולות מתחת ידו וכן נראה טוב שיקבל איזה כפרה, ע"כ. [וכן נקט **הרמ"א** (ססי' ע"ב)]. מבואר שקטן אע"פ שאונס הוא נעי' **בפמ"ג** (פתי' ח"ב אות א) שכתב שקטן אונס הוא, ועי' עוד **במחנה חיים** (אה"ע ח"ב סי' לד ד"ה ג"כ) מ"מ בעי כפרה מחמת שמעשה העבירה סימן רע לאדם.

ועיי' **בבית האוצר** (למהר"י ענגיל ח"א מע' א-ב כלל כ"ד ד"ה ונ"ע ספרא פ' אחרי' שהוכיח שעבירה באונס נחשב מעשה עבירה, מהספרא שאמרו על הפסוק "והתודה עליו" אין לי אלא ודאיהם ספיקותיהם ואונסיהם ושגגותיהם מנין ת"ל לכל עונות, ובזית רעון (שם ד"ה ואנסיהם) כת' אפי' בא עבירה לידו באונס, ע"כ.

וכן מוכח דעבירה באונס נחשב מעשה עבירה, מהא דפסקו הפוסקים נעי' **בתשב"ץ** (ח"ג סי' לו ד"ה והקושיה השניה), **במ"א** (סי' רנד ס"ק כא), **בשע"צ** (שם אות ט) ו**במ"ב** (סי' שו ס"ק ו) דאמרינן חטא באיסור זוטא בשביל שיזכה חבירך באיסורא רבא אע"פ שחבירו "נאנס" לעבור על איסור. וכן דעת **הגרי"ח** (סנסניל סי' רכח) ו**הקובץ שיעורים** (ח"ב סי' לא). [וכן מבואר בגר"י (ע"ז פ"ה ה"א ד"ה והנה בע"ז ד"ה) שהרי יישב קושיית החמדת שלמה דלקמן בסמוך באופן אחר].

וכל זה דלא כדברי **החמדת שלמה** (סי' לח מאות ת, הובא בקובץ שיעורים כתובות אות ה) שכתב שמעשה אונס לא מקרי פעולה כלל ואינו מתייחס אל העושה אלא חשובה כאילו נעשית מאליה. וכן נר' **מא"א מבוטשאתש** (סי' לח על סע' ב), אלא שמדבריו נר' שאין אומרים כן בכל האונסים, אלא ד"ל דגם מודו דצריך קצת כפרה שהרי סו"ס נתגלגל עבירה על ידו. ועי' עוד **במשך הכמה** (9' ב' א' ג, ט').

למצא לפי"ז דאע"פ שאונס אי"צ כפרה, מ"מ כיון דסו"ס עשה מעשה עבירה יש לתקן את אשר עותו, וכן מצאנו **בתורה לשמה** (שאלה ר"י) שכתב דפרי שאין צורך לבדוק ואירע שהיה בו תולעת ואכלו שאין צריך כפרה כיון שאונס הוא ואונס לא צריך כפרה, והביא **שהאר"י ז"ל** היה גומע ביצים ולא היה חושש שמא יש בו דם (והיינו דהיה סומך על הרוב שאין בהם דם), ועם כל זה צריך להצטער ולהתודות על דבר זה שבו לא לידו **כי בעל נפש חמיר לעשה כפרה גס על אונס**, ע"כ. ו**בנא"מ** (יו"ד ח"ד סי' יד על סי' קפה ט"ד) כתב שמי שנאנס בעבירה מ"מ צריך שימלא פחד ורתת דהא גרמו מן השמים שיעבור איסור. וכן מבואר באמת **בב"י** (יו"ד ססי' קפה ד"ה היה) ע"פ **הסמ"ג**.

שו"מ בפלא יועץ (ערך שוגג) שהחוטא באונס נהי שלא יענש דאונס רחמנא פטריה, אבל עכ"פ הוא צריך לתקן את אשר עותו וכו' וע"כ אנו אומרים ביוה"כ בסדר על חטא על חטא שחטאנו לפניך באונס, שגם האונס צריך תיקון בתשובה ושב ורפא לו, ע"כ, ודו"ק. ו**נהיעב"ץ** (בסודר שם) פירש דמתודין אף על עבירה באונס, כי י"ל דעל האונס צריך כפרה כי היה לו להתפלל שלא יבוא לידו כך. ועיי' עוד **בפני אריה** (לקתלי"ד הגר"א, סודר הגר"א שם).

עבודת יום הכיפורים

ג' טעמים למצות האכילה בערב יוה"כ כתב בש"ע (סי' תר"ד) "מצוה לאכול בערב יום כיפור ולהרבות בסעודה", ומצינו טעמים נפלאים למצוה זו בדברי רבנו יונה (שערי תשובה שער ד') שביאר שם שענין יום הכיפורים הוא כדי להתרעות לפני הש"ת, ואם עבר אדם על מצות לא תעשה ועשה תשובה, ידאג לעונו ויכסוף ויחכה להגיע ליום הכיפורים למען יתרחק אל השם יתברך. כי רצונו חיי הנפש והגוף וחיי כל נוצר כמו שנאמר (תהילים א') חיים ברצונו. ועל כן אמרו רבותינו זכרונם לברכה כל הקובע סעודה בערב יוה"כ כאלו נצטוו להתענות תשיעי ועשירי והתענה בהם, כי **הראה שמחתו בהגיע זמן כפרתו ותהיה לו לעדה על דאגתו לאשמתו ולגנותו לעונותיו**.

הושע"ת - כי בשאר ימים טובים אכחנו קובעים סעודה לשמחת המצוה, כי יגדל וישגא מאוד שכר השמחה על המצות. כמו שנאמר (ד"ה א טו) ועתה עמך הנמצאו פה ראיחי בשמחה להתנדב לך. ונאמר (דברים כח) תחת אשר לא עבדת את ה' אליהך בשמחה ובטוב לבב. ומפני שהצום ביום הכיפורים, נחתייבו לקבוע הסעודה על שמחת המצוה בערב יוה"כ.

הושע"ת - למען נחזק להרבות בתפלה ותחנונים ביום הכיפורים. ולשית עצות בנפשנו על התשובה ועיקריה". ומבואר שבאכילה זו אנו מראים שמחנתנו שהגיע זמן הכפרה, שהיא עצמה ראייה כמה חשובה לנו כפרה זו. וכן בטעם השני שגם מצוות היום של יוה"כ צריכים סעודה ככל המצוות שצריכות להעשות בשמחה. ומה יש הרבה להתעורר למעלת וסגולת יום קדוש זה. ויש להביא מה שכתב בספר "לקט רשימות" מהמשגיח מליקוד (עמ' ככו) "אמר המשגיח, ביום זה יש שפע של סייעאת דשמיא, הראש יגוע והלב נקי ואפשר להתפלל טוב ולזכות לכל השנה. עוד אמר יוה"כ"ו הוא יום של קדושה וטהרה, ולכן מה שעושה האדם ביום זה נהפך לקדוש וטהור".

עוד כתב שם (עמ' כז) "יום כיפור הוא יום של קדושה וטהרה, והמתנהג בו כראוי יכול לזכות לצאת מיוה"כ"ו קדוש וטהור, ואם האדם רוצה לעשות אפי' משהו, בעשה טוב, יסייעוהו במדה מרובה, ויזכה לכוחות אחרים וגבורה מיוחדת, וצריך שכל לצלל היטב יום גדול זה".

מצות התשובה ביום הכיפורים

ויש לזכור שעיקר מצות היום היא התשובה, ודעת רבנו יונה שיש מצוה מיוחדת של תשובה ביום זה שכתב (שערי תשובה ד, יז) "מה שנאמר "לפני ה' תטהר" מצות עשה על התשובה, שנתפס דריכנו ונחקרה ונשובה אל ה' ביום הכיפורים, ואף על פי שנתחייבו על זה בכל עת, החייב נוסף ביום הכיפורים, והטירה אשר בידנו היא התשובה ותיקון העששים". ויש להביא מה שכתב בזה **היסוד ושו"ש העבודה** (שער יא פרק ו') לגבי מצות היודי "אין דעו נא אחי ורעי, שיעקו היודי היא התשובה שעמה, כמו שכתב הרמב"ם "ועי' עליו יודע העלמות שלא ישוב לזה החטא לעולם", רצוני לומר, שהבורא יתברך שמו ויתעלה, שהוא יודע העלמות ויודע מחשבות אדם ותחבולותיו ובוחר כליות ולב, בוחר את האדם בעת היודי שקיבל בלבו בקלה אמיתית בתכלית החרטה, שמשעה זו ולהלן יקשר עצמו בקשר אמיץ וחוק ובגדרים וסייגים שהיה בלתי אפשרי שיבוא עוד לאותו החטא".

כוונת סדר העבודה

הנה יוה"כ הוא המשך וגמר לראש השנה, ועיקר התפילות בימים אלו הוא על כבוד שמ"ם, ויסוד הענין הוא שכיון שהאדם שואף להרבות כבוד שמ"ם בעולם ממילא ירצה לעשות כבוד את רצון ה' ולא דבר שגורם לחילול כבודו. ויש בזה כוונה מיוחדת בעת אמירת סדר העבודה, שהוא תיאור עבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים שעל ידי זה היו מתכפרים עוונותיו ומתלבנים חטאיו, ומעל ע"י חטאיו חסרים אנו את כל סדר זה עצמו, וכמו שכתב **היסוד ושו"ש העבודה** (שער יא פרק ט) "אחי ורעי, איך ומה פרק האדם להתעורר בכי גדול ועצום בשעה שהוא אומר "והכהנים והעם העומדים בעזרה כשהיו מפרשים את השם הנכבד והתורה מפורש יוצא מפי כהן גדול וכו', על העידר העבוד הגדול של יוצרו ובוראו יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד, שהיה אז... וכל העם העומדים אז בעזרה נתנו כבוד גדול לקדושת שמו הגדול והנכבד ונפלו על פניהם... ובה נתגדל ונתקדש אז שמו הגדול והנורא בכל העולמות העליונים והתחתונים, ועתה מיום שחורב בית מקדשו, נהפך כל זה לתוגה ואכזה, ולא עוד אלא שאנו גורמים לעוונותינו ונכבדו שיעונו בכל עת

האם חייבים ליטול לנענועים של הלל, אותם ד' מינים שברכו עליהם

מצוה מדרבנן "לנענע" את ארבעה מינים [עיינין **לבוש** (ס"י תרנא אות ח), **פמ"ג** (ס"י תרנא ס"ק כב), ו**שד"ח**

(מע' הגוף ככל מה ועוד). ואם לא נענע יצא [עיינין **רמ"א** (ס"י תרנא ס"י יא) ו**רמ"א** (שם)].

ונחלקו הראשונים האם עיקר הנענועים הם בשעת הברכה או בשעת הלל. דעת **הרא"ש** (סוכה פ"ג ס"י כו) בשם **הראב"ה**, דהעיקר הוא בשעת הברכה אבל נענוע שבהלל הוא נענוע בעלמא. [וכן נקטו **הרשב"א** (שם), **הר"ן** (יח: ד"ה חתני), ו**המאירי** (שם)].

אולם ברמב"ם (לולב פ"ד ה"ט"ו) מוכח שעיקר הנענועים הם באמירת הלל [ועיינין שלא הזכיר לנענע בשעת הברכה כלל]. וכתב **המרדכי** (ס"י תשנב) דכן הוא דעת **האלפסי** (יח: בהרי"ף) ו**הערוך**. אלא דהוסיף "מיהו גם בשעת הברכה מצוה לנענע". [וכן משמע מדברי **תוס'** (פסחים ז: ד"ה בעידנא), ועיינין **תוס'** (סוכה ל: ד"ה עובר)].

וכבר פסק **השו"ע** (ס"י תרנא ס"ע ח וס"י תרנב ס"ע א) דעיקר הנענועים הם בשעת הלל, אלא דיש לנענע גם בשעה שמברך [ולענין חיוב קטן בחינוך מצות לולב הוא משעה שידוע לנענע עיינין **שו"ע** (ס"י תרנב ס"י א)]. ועיינין **בניאור הלכה** (ס"י תרנב ד"ה קטן הידוע) שכתב שקטן שידוע לנענע בשעת הברכה בלבד חייב בלולב אפילו אינו יודע לקרות ההלל כלל, ואם יודע לקרות ההלל "מדה טובה" (אם ידו משגת) לקנות לו ד' מינים כדי שינענע בשעת ההלל].

מעתה יש לדון האם הנענועים הם "חלק וגמר" קיום מצות לקחת ד' מינים או "מצוה בפני עצמה", ואיכא כמה נפקא מינות למעשה בזה כמבואר לקמן.

ולכאורה יש להוכיח שהנענועים הם "חלק וגמר" המצוה עצמה (ולא מצוה בפני עצמה) מדברי **הרמב"ם** (שם) שכתב דמשיגביה ארבעה מינין אלו יצא. ו"מצוה כהלכתה" שיגביה אגודה של שלשה מינין בימין ואתרוג בשמאל ויוליך ויביא ויעלה ויוריד וינענע הלולב וכו', ע"כ.

וכן לכאורה נראה מהא דפסק **הרמ"א** (ס"י תרנא ס"ע יא) דכל הנענועים אינן מעכבין ובאיזה דרך שנענע יצא בדיעבד, ע"כ. וכתב **המ"א** (שם ס"ק כב) אבל אם לא נענע כלל, אע"פ שמדאגביה נפק ביה, "טוב" לחזור "וליטלו" ולנענע, ע"כ. מבואר שאחרי שכבר יצא ידי חובת נטילת לולב וגמר המצוה, אינו מחויב לחזור ולנענע אלא "טוב" לעשות הנענועים.

ועיינין **בפמ"ג** שתמה על זה שהרי אכתי איכא מצוה מדרבנן לקיים הנענועים ואמאי לא יחזור ליטלם. [וכן הקשה **הליקוטי חבר בן חיים** (שם)].

אולם אם נאמר שהנענועים הם גמר מצות הנטילה לכאורה לא קשה מידי, שהרי כבר יצא ידי חובת עיקר המצוה ולא שייך לקיים עוד מצות הנענועים בפני עצמה. [אבל **הבכורי יעקב** (ס"י תרנא ס"ק ט) כתב שאם לא נענע יצא כי "הנענוע היא מצוה לעצמה" ולשיטתו יש לעיין אמאי בכה"ג הוי רק "טוב" לחזור ולנענע, וכפושית הפמ"ג הנ"ל]. ועיינין **במ"ב** (ס"ק מט) ו**בכה"ח** (אות קט) שפסקו כדברי המ"א. וכ"כ **המור וקציעה** (שם) שאין המצוה שלמה וגמורה כהלכתה אלא בנענוע.

ועינין עוד במ"ב (ס"י תרנא ס"ק כו) שכתב שמי שלא בירך על הלולב כל זמן שלא נענע יכול לברך. משמע שהנענוע גם הוא חלק מהמצוה. אלא דיש לדחות דשאני התם דכיון שעליו לנענע הוי כלא נשלמה הלקיחה לענין שיחשב שמברך עליה עובר לעשייה [ועוד הרי הברכה שבשעת קיום המצוה היא גם על הנענוע, עיינין **פמ"ג** (ס"י תרנא א"א ס"ק כב)]. וכ"כ **הבכורי יעקב** (שם ס"ק כ) [אלא דס"ל שעד הנענועים שבאמירת הושענות מותר לברך], ועיינין **במקראי קדש** (ח"ב ס"י ז' ד"ה וה"נ יש לומר).

ועתה מצאתי שדעת הגר"ח (הובא בתשובות והנהגות ח"ג מנהגי הגר"ח) דהנענועים דהלל הם "גמר" הנטילה ולכן נוטל בדוקא סמוך קודם הלל, ומרן הגר"י? היה מקפיד ליקח לנענועים את האתרוג שנטל בראשונה וקיים המצוה בו. [ועיינין **בחדושי הגר"י** (ערכין ב), אולם עיינין **במ"ב** (ס"י תרמ"ט ס"ק נא) דמשמע דלא כדברי הגר"ח].

וכן ס"ל **להגר"ש אלישיב זצ"ל** (אבני ישעיה תפלה פ"ט ו' הגה 26 ואשרי האיש פ"ב אות י) וע"כ דעתו דמי שאין לו לולב לעצמו בשעה שהצבור אומרים הלל, עדיף שיאמר הלל ביחידות וינענע עם לולב של אחר מלומר הלל בציבור בלי הדי' מינים [ובתשובות והנהגות (ח"ג ס"י רב) נקט דבכה"ג הלל בצבור עדיף, ועיינין **בלקט יושר** (לתלמידיו של התרו"ה ארבעת המינים אות ח)]. והוא הדין דלצורך הנענועים ביום ראשון בעינין שלא יהיה בד' מינים פסול חסר [שו"מ **בוקבוק תשובות** (ס"י קס"ד"ה ואמנם) שכתב דאין לנענוע ענין לעצם קיום המצוה כי המצוה כבר קיים בנטילת לולב, וצ"ע]. ועיינין **בהליכות שלמה** (פ"א הגה לד 841) שמתפק האם בעינין "לכס" בנענועים. ועיינין עוד **בשבט הלוי** (ח"ג ס"י יב ד"ה הנה)].

ובכל שעה חילול שמו הגדול כביכול, ואנה נולד חרפתנו, או לנו מיום הדין או לנו מיום התוכחה... וביוחד כשנופל על פניו ואומר "היו כורעים ומשתחווים ונופלים על פניהם" יבכה בכי גדול על העדר כבודו וקדושת שמו הגדול עתה". ויה"ר שנזכה לשרוף לכל זה, ועוד בשנה זו נראה בבנין בית המקדש בתפארתו והדרו בב"א.

כוונת הצום

בענין כוונת התענית יש להביא דברים נפלאים ומעוררים שכתב **היסוד ושו"ש העבודה** (יא, י) שעליו לשמוח בכל רגע ורגע בזמן התענית, שבוה מקיימים אנו מצות עשה דאורייתא, ויכולים אנו להגיע לאהבת ה' ומה רב השכר ששייך לקבל על מצוה זו שהרי לפוס צערא אגרא, וזה לשונו הזהב "הלא ידעת שעינינו זה מאכילה ושתיה הם מצות עשה ולא תעשה עלינו עם קדוש בספר תורת אלקים מפורש "ועיניתם את נפשתיכם" וכגו'... ופשוט ילכת שמינו זה מאכילה ושתיה הם מצות יוצרנו ובוראנו יתברך שמו ויתעלה, עלינו עם קדוש בחסדו וברחמיו הגדולים, שעל ידי עינויים אלו ירחם עלינו ויכפר לנו את כל חטאתינו ועוונותינו ביום הנורא הזה וזה מפורש בפרשת אחרי מות "... תענו את נפשתיכם... כי ביום הזה יכפר עליכם גסר אתכם"..." אך זה מבואר בגמרא הקדושה (תענית טז). שהעינינו לבד בלא תשובה וחרטה מגורה אינו נחשב לכלום, והרי הוא כטובל ושרץ בידו...

הנה אחר כל ההצעות האמיתיים וכנים האלו, אחי ורעי, יתבונן כל אדם בשכלו, שמהראוי וטוב לו לשמוח שמחה עצומה עד מאד בכל רגע שטובל צער העינוי מאכילה ושתיה וחליצת הסנדל על קיום מצות עשה מן התורה שמקיים בכל רגע שטובל העינוי, ובודאי מי שתקוע לבבו אהבת הבורא ית"ש ויתעלה לעבודתו, חשקו ורצונו שיתארך היום הצום הקדוש הזה כפלי כפליים, בכדי שיקיים בכל רגע מצוה העינוי מצות עשה מן התורה שצוה לו יוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה. כי זה ברור לכל משכיל שאינו דומה מי שמקיים איזה מצות עשה שעה מועטת למי שמקיים לאותה מצות עשה כמה שעות...

לכן מעת שאדם נעשה חלש מעינוי הצום ועמידת רגלים יחף, יכניס שמחה עצומה בלבו על קיום מצות עשה מן התורה שמקיים בעינוי זה, ובכל שעה שיתגדל ויתוסף אצלו העינוי, דהיינו בעת הפליטה מנחה ותפילת נעילה - תתגדל ותתוסף שמחה עצומה יותר בלבו, ולפי גודל העינוי, כן גודל השכר מבוראו יתברך שמו. והעיקר שבכל רגע שיתעלה על דעת האדם צער העינוי יכוון במחשבתו בשמחה עצומה מאד "הריני מקבל עלי מצות עשה של יוצרי ובוראי ברוך הוא וברוך שמו בעינוי זה", ויכניס תשוקה עצומה בלבו - הלוואי שיתארך הצום יותר ויותר...

והגות לבך תבונות מן חביב, התקוע בלבו גודל אהבתו של אביו בכל עת אשר הוא עושה באיזה שמוש קורת רוח גדול לאביו, הוא שמחה וטוב לב מאד על גודל הנחת שעושה לאביו, וכל הקרוב אל הקרוב על השלמת השימוש ההוא, מצטער בלבו כי קרוב הוא להמנע מאיתו עשיית קורת רוח ונחת גדול כזה לאביו ככלות מעשה השימוש ההוא, וכל היום וכל הלילה תמיד לא יחשה מתשוקה עצומה בלבו שיתארך ויתוסף כהנה וכנהה משך זמן השימוש ההוא בכדי שיגיע לאביו קורת רוח יותר ויותר...

וראוי לאדם בכל עת אשר הוא רואה כי חלפה תיירה ועונתה ל"ו יגורע מיום הקדוש הזה, כי ינטו צללי ערב והלילה ממשמש ובא, דשלימא לה עבדתי עבודת הקודש של מצוה זו, להכניס צער בלבו, הן קרבו הימים שימנע מאיתי עשיית נחת רוח גדול הזה ליוצרי ובוראי יתברך שמו ויתעלה. ובודאי בכונה זו יהיה נקרא בן חביב לאביו בשמים, וילך בכל גזי דמלכא ולית דימחא בידה. אך אדם המצפה בכל עת ובכל רגע מתי יעבור אותו רגע מהעיניו, ובבוקר יאמר מי יתן ערב יתקרב להפטר מהעיניו - בודאי האדם הזה אינו מקבל חלק מאלף אלפי אלפים משכר שמקבל האדם המכוון כוונה זו בשמחה עצומה...".

הימים שבינו יו"כ לסוכות

הנה כתב **הרמ"א** (תר"ד ס"ה) "אין אומרים תחינות מיום כיפור עד סוכות". ובביהג"א שם "משום דהוי יו"ט כמו יום הכיפורים במקצת, כמו שכתבו במדרש על פסוק ולקחתם לכם ביום הראשון וכו' מכאן ואילך וכו'...". וכבר כתבו הספרים שימים אלו יש בהם מהארת יום הכיפורים, ודברים אלו מעוררים להזהר בכל ההשגות שהגענו אליהם ביום קדוש זה, להמשיכם אל תוך חג הסוכות, ולא לרדת מדרגתנו בתוך כל ההכנות אל החג.

יעזרנו ה' לנצל כראוי את היום הקדוש ולזכות לגמר חתימה טובה, ולקבל את כל התועלת הרוחנית לנשמתנו, ואז נזכה להגיע לחג הסוכות ולקיים "והיית אך שמח".

נערך ע"י מחבר קונטרס

"עבודת חודש אלול וימי הסליחות"

העלון נתרם בעילום שם
להצלת התורם
לזרע של קיימא ובכל העניינים